

ÁKVARÐANIR

2012/EES/38/07

ÁKVÖRÐUN FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR

frá 20. desember 2011

um beitingu 2. mgr. 106. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins gagnvart ríkisaðstoð í formi bóta til tiltekinna fyrirtækja sem veita opinbera þjónustu sem hefur almenna efnahagslega þýðingu (*)

(tilkynnt með númeri C(2011) 9380)

(2012/21/ESB)

FRAMKVÆMDASTJÓRN EVRÓPUSAMBANDSINS
HEFUR,

með hliðsjón af sáttmálanum um starfshætti Evrópusambandsins, einkum 3. mgr. 106. gr.,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Í 14. gr. sáttmálans er gerð krafa um að Sambandið noti heimildir sínar þannig, með fyrirvara um 93., 106. og 107. gr. sáttmálans, að tryggt sé að þjónusta, sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, sé starfrækt á grundvelli meginreglna og skilyrða sem gerir því kleift að leysa verkefni sín.
- 2) Til að unnt sé að starfrækja tiltekna þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu á grundvelli meginreglna og við skilyrði sem gera henni kleift að uppfylla markmið sín getur verið nauðsynlegt að ríkið veiti fjárstuðning sem standa á straum af sérstökum kostnaði í tengslum við skyldur um opinbera þjónustu að einhverju eða öllu leyti. Í samræmi við 345. gr. sáttmálans, eins og hún hefur verið túlkuð af Dómstóli Evrópusambandsins, skiptir það litlu máli hvort opinber fyrirtæki eða einkafyrirtæki veita þess háttar þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu.
- 3) Í 2. mgr. 106. gr. sáttmálans er því lýst yfir í þessu sambandi að fyrirtæki, sem falið er að starfrækja þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu eða sem hafa einkenni fjáröflunarfyrirtækis í skjóli einokunar, skuli lúta reglum sáttmálans, einkum samkeppnisreglum, að því marki sem beiting þessara reglna hindri ekki, að lögum eða í reynd, að þau geti sinnt þeim verkefnum sem þeim eru falin. Þetta ætti hins vegar ekki að hafa áhrif á þróun viðskipta í þeim mæli að það stríði gegn hagsmunum Sambandsins.

- 4) Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu í Altmark ⁽¹⁾ að bætur vegna opinberrar þjónustu teldust ekki vera ríkisaðstoð í skilningi 107. gr. sáttmálans, enda væru fjögur eftirfarandi skilyrði uppfyllt. Í fyrsta lagi verður viðtökufyrirtækið í reynd að hafa skyldur að rækja um opinbera þjónustu og þær skyldur verða að vera nákvæmlega skilgreindar. Í öðru lagi verður að fastsetja færibreyturnar, sem bæturnar eru reiknaðar út frá, fyrir fram með hlutlægum og gagnsæjum hætti. Í þriðja lagi geta bæturnar ekki verið hærri en nauðsynlegt er til að standa straum af kostnaðinum við að rækja skyldurnar um opinbera þjónustu í heild eða að hluta til, að teknu tilliti til viðeigandi tekna og sanngjarns hagnaðar. Að lokum, þegar fyrirtækið sem á skyldur að rækja um opinbera þjónustu í tilteknu tilviki er ekki valið samkvæmt reglum um opinber innkaup, sem gera kleift að velja þann bjóðanda sem getur veitt þessa þjónustu fyrir minnstan kostnað fyrir samfélagið, verður að ákvarða hversu háar bæturnar eiga að vera á grundvelli greiningar á þeim kostnaði sem dæmigert fyrirtæki, vel rekið og með viðeigandi úrræði, hefði stofnað til.
- 5) Þar sem þessi skilyrði eru ekki uppfyllt og ef almenn skilyrði fyrir beitingu 1. mgr. 107. gr. sáttmálans hafa verið uppfyllt teljast bætur fyrir opinbera þjónustu vera ríkisaðstoð sem fellur undir 93. gr., 106. gr., 107. gr. og 108. gr. sáttmálans.
- 6) Til viðbótar við þessa ákvörðun eru þrjár gerningar sem skipta máli fyrir beitingu reglna um ríkisaðstoð varðandi bætur sem eru veittar fyrir veitta þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu:
  - a) í nýrri orðsendingu um beitingu reglna Evrópusambandsins um ríkisaðstoð varðandi bætur sem eru veittar fyrir veitta

(*) Þessi EB-gerð birtist í Stjtið. ESB L 7, 11.1.2012, bls. 3. Hennar var getið í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 66/2012 frá 30. mars 2012 um breytingu á XV. viðauka (Ríkisaðstoð) við EES-samninginn, biður birtingar.

(1) Mál C-280/00 Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg gegn Nahverkehrsgesellschaft Altmark [2003], dómasafn EB I-7747.

- þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu ⁽²⁾ er skýrt hvernig 107. gr. sáttmálans er beitt ásamt þeim viðmiðunum sem settar voru með Altman-úrskurðinum varðandi slíkar bætur,
- b) í nýrri reglugerð, sem framkvæmdastjórnin ætlar sér að samþykka, um beitingu 107. og 108. gr. sáttmálans á minniháttarástoð fyrir veitta þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu (SGEI) er mælt fyrir um ákveðin skilyrði – þ.m.t. upphæð bóta – þar sem bætur vegna opinberrar þjónustu teljast ekki uppfylla allar viðmiðanir 1. mgr. 107. gr,
- c) endurskoðuð umgjörð fyrir ríkisaðstoð í formi bóta vegna opinberrar þjónustu ⁽³⁾ tilgreinir hvernig framkvæmdastjórnin muni greina mál sem falla ekki undir þessa ákvörðun og verður þar af leiðandi að tilkynna framkvæmdastjórninni.
- 7) Í ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2005/842/EB frá 28. nóvember 2005 um beitingu 2. mgr. 86. gr. EB-sáttmálans gagnvart ríkisaðstoð í formi bóta til tiltekinnar fyrirtækja sem veita opinbera þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu ⁽⁴⁾ eru tilgreindar merking og umfang undanþágunnar samkvæmt 2. mgr. 106. gr. sáttmálans og settar fram reglur sem gera kleift að hafa skilvirkt eftirlit með því að skilyrðin, sem sett eru fram í 2. mgr. 106. gr., séu uppfyllt. Þessi ákvörðun kemur í stað ákvörðunar 2005/842/EB og setur fram skilyrðin þar sem ríkisaðstoð í formi bóta vegna opinberrar þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu er ekki bundin kröfunni um fyrirframtilkynninguna í 3. mgr. 108. gr. sáttmálans þar sem hún getur talist samrýmast 2. mgr. 106. gr. sáttmálans.
- 8) Telja má að slík aðstoð samrýmist sáttmálanum ef hún er veitt í því skyni að tryggja veitingu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu eins og um getur í 2. mgr. 106. gr. sáttmálans. Í dómaframkvæmdinni kemur skýrt fram að aðildarríkin hafa viðtækan sjálfsákvörðunarrétt þegar þau skilgreina hvaða þjónustu er unnt að flokka sem þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu þegar ekki eru fyrir hendi reglur um einstakar atvinnugreinar Sambandsins. Verkefni framkvæmdastjórnarinnar er því að sjá til þess að engar augljósar skekkjur sé að finna í skilgreiningunni á þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu.
- 9) Að því tilskildu að ýmis skilyrði séu uppfyllt hafa lágur bótafjárhæðir, til fyrirtækja sem falið er að veita þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, ekki áhrif á þróun viðskipta og samkeppni í slíkum mæli að það stríði gegn hagsmunum Sambandsins. Því er ekki gerð krafa um að einstaka tilkynning um ríkisaðstoð fyrir bætur fari ekki yfir tilgreinda árlega bótaupphæð að því tilskildu að skilyrði þessarar ákvörðunar séu uppfyllt.
- 10) Miðað við þróun viðskipta innan Sambandsins um veitingu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, sem sést m.a. af mikilli þróun fjölþjóðlegra þjónustuveitenda í mörgum geirum sem skipta miklu máli fyrir þróun innri markaðarins, er viðeigandi að setja lægri mörk á bótafjárhæðir sem heimilt er að undanþiggja kröfunni um tilkynningaskyldu í samræmi við þessa ákvörðun heldur en sett voru með ákvörðun 2005/842/EB en jafnframt gera mögulegt að reikna þá upphæð sem árlegt meðaltal á gildistíma umboðsins.
- 11) Sjúkrahús og fyrirtæki, sem bera ábyrgð á félagsþjónustu og hefur verið falið að vinna verkefni sem hafa almenna, efnahagslega þýðingu, hafa sértæk einkenni sem ber að taka tillit til. Einkum skal taka þá staðreynd til greina að við núverandi efnahagslegar aðstæður og á því stigi sem þróun á innri markaðinum er, getur félagsþjónustan farið fram á hærri aðstoðarfjárhæð, en viðmiðunarmörkin í þessari ákvörðun segja til um, til að bæta fyrir kostnað vegna opinberrar þjónustu. Hærri bótafjárhæð fyrir félagsþjónustu felur því ekki endilega í sér meiri hættu á að samkeppni raskist. Í samræmi við það fá fyrirtæki sem bera ábyrgð á félagsþjónustu, þ.m.t. að láta húsnæði í té illa settum borgurum eða félagslega bágstöddum hópum, sem vegna fjárhagsörðugleika geta ekki fengið húsnæði við markaðsaðstæður, undanþágu frá tilkynningaskyldunni sem mælt er fyrir um í þessari ákvörðun, jafnvel þótt bótafjárhæðin sem þau hljóta fari yfir almenna viðmiðunarfjárhæð bóta sem mælt er fyrir um í þessari ákvörðun. Hið sama gildir um sjúkrahús sem veita læknishjálp, ef við á, neyðarþjónustu og stoðþjónustu, sem tengjast aðalstarfseminni, einkum á sviði rannsókna. Til að geta notið góðs af undanþágu frá tilkynningaskyldunni skal félagsþjónustan vera vel skilgreind þjónusta, uppfylla félagslegar þarfir að því er varðar heilbrigði og langtímaumönnun, dagvistun barna, aðgengi að enduraðlögun að vinnumarkaðnum, félagsbústöðum og umönnun og félagslegri aðlögun viðkvæmra hópa.
- 12) Það ræðst ekki einungis af bótafjárhæð sem tekið er við árlega og viðkomandi geira, að hve miklu leyti tilteknar bótaráðstafanir hafa áhrif á viðskipti og samkeppni, heldur einnig af heildargildistíma umboðstímabilsins. Ef það er ekki réttlætjanlegt að lengja tímabilið vegna þarfar á umtalsverðri fjárfestingu, t.d. að því er varðar félagsbústaði, skal beiting þessarar ákvörðunar takmarkast við umboðstímabil sem ekki er lengra en 10 ár.

⁽²⁾ Stjtið. ESB C 8, 11.1.2012, bls. 4.

⁽³⁾ Stjtið. ESB C 8, 11.1.2012, bls. 15.

⁽⁴⁾ Stjtið. ESB L 312, 29.11.2005, bls. 67.

- 13) Til að ákvæði 2. mgr. 106. gr. sáttmálans gildi verður aðildarríkið að hafa falið viðkomandi fyrirtæki sérstaklega að starfrækja sérstaka þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu.
- 14) Í því skyni að tryggja að viðmiðunarreglurnar, sem eru settar fram í 2. mgr. 106. gr. sáttmálans, séu uppfylltar er nauðsynlegt að kveða á um nákvæmari skilyrði sem verður að uppfylla að því er varðar umboðið til að starfrækja þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu. Unnt er að reikna fjárhæð bótanna rétt og sannreyna ef skyldurnar um opinbera þjónustu sem fyrirtækinu ber að rækja og allar skyldur sem ríkinu ber að rækja eru settar fram í einni eða fleiri gerðum lögbærra yfirvalda í viðkomandi aðildarríki. Tegund germingsins getur verið mismunandi frá einu aðildarríki til annars en í honum skal, að lágmarki, tilgreina fyrirtækin sem um er að ræða, nákvæmt inntak og tímalengd og, eftir því sem við á, yfirráðasvæðið sem varðar skylduna um opinbera þjónustu sem hefur verið lögð á, veitingu sérstaks réttar eða einkaréttar og lýsa fyrirkomulagi bótanna og færíbreytanna sem ákvarða bæturnar og komast hjá og innheimta allar mögulegar ofgreiddar bætur. Í því skyni að tryggja gagnsæi í tengslum við beitingu þessarar ákvörðunar skal umboðið einnig innihalda tilvísun í hana.
- 15) Í því skyni að komast hjá óréttmætri röskun á samkeppni skulu bæturnar ekki vera hærri en nauðsynlegt er til að standa straum af hreinum kostnaði sem fyrirtækið stofnar til við starfrækslu þjónustunnar, þ.m.t. sanngjarnar hagnað.
- 16) Bætur, sem eru umfram það sem nauðsynlegt er til að standa straum af hreinum kostnaði sem viðkomandi fyrirtæki, sem starfrækir þjónustuna, hefur stofnað til, eru ekki nauðsynlegar fyrir starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu og þar af leiðandi teljast þær vera ósamrýmanlegar ríkisaðstoð sem skal endurgreiða ríkinu. Bætur sem eru veittar fyrir starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu en sem viðkomandi fyrirtæki notar í raun til að starfa á öðrum markaði, í öðrum tilgangi en þeim sem tilgreindur er í umboðinu, eru ekki nauðsynlegar fyrir starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu og þar af leiðandi teljast þær vera ósamrýmanlegar ríkisaðstoð sem skal endurgreiða.
- 17) Hreinan kostnað sem taka ber tillit til skal reikna sem mismuninn milli kostnaðarins sem stofnað er til við starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu eða, að öðrum kosti, sem mismuninn milli hreins kostnaðar starfrækslu skyldunnar um opinbera þjónustu og hreins kostnaðar eða hagnaðar starfrækslu án skyldunnar um opinbera þjónustu. Einkum ef skyldan til að veita opinbera þjónustu leiðir til lækkunar á tekjum, t.d. vegna gjaldskráa sem byggjast á reglum en hafa ekki áhrif á kostnað, ætti það að vera mögulegt að ákvarða hreinan kostnað sem stofnað var til við að rækja skyldur um opinbera þjónustu á grundvelli tekjumissis. Í því skyni að komast hjá óréttmætri röskun á samkeppni og í þeim tilgangi að reikna út bótafjárhæðina skal taka tillit til allra tekna af þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, þ.e.a.s., allra tekna sem veitandi þjónustunnar hefði ekki fengið ef skylda hefði ekki verið lögð á hann. Ef viðkomandi fyrirtæki hefur sérstakan rétt eða einkarétt sem tengist starfsemi, annarri en þeirri þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu sem veitt er aðstoð fyrir, með hagnað af rekstri sem er meiri en sanngjarn má teljast eða, ef það nýtur annars ávinnings af hálfu ríkisins, skal fyrirtækið taka hann með í tekjum sínum, óháð því hvernig hann er flokkaður í sambandi við 107. gr. sáttmálans.
- 18) Skynsamlegur hagnaður skal ákvarðaður sem arðsemi eigin fjár sem tekur tillit til áhættunnar, eða þess að engin áhætta er fyrir hendi, sem stofnað er til. Skilgreina skal arðsemi eigin fjár sem innri ávöxtun sem fyrirtækið fær af fjárfestingu sinni á gildistíma umboðstímabilsins.
- 19) Hagnaður sem fer ekki yfir viðeigandi vaxtaskipti ásamt 100 grunnpunktum skal ekki teljast óskynsamlegur. Í þessu samhengi ber að líta á viðeigandi vaxtaskipti sem hæfilega arðsemi eigin fjár fyrir áhættulausa fjárfestingu. Viðbótargjald upp á 100 grunnpunkta þjónar m.a. þeim tilgangi að bæta fyrir lausafjárhættu í tengslum við veitingu fjármagns sem er bundið við starfrækslu þjónustunnar á umboðstímabilinu.
- 20) Ekki skal líta svo á að hagnaðurinn, sem fer yfir viðmiðun viðeigandi vaxtaskipta ásamt 100 grunnpunktum, sé skynsamlegur í tilvikum þar sem fyrirtæki sem falið er að veita þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu ber ekki verulega viðskiptaáhættu, t.d. vegna þess að kostnaðurinn sem komið getur til vegna starfrækslu þjónustunnar er bætur að fullu.
- 21) Ef ekki þykir rétt, vegna sérstakra aðstæðna, að nota arðsemi eigin fjár skulu aðildarríkin geta reitt sig á annað hagnaðarstig til að ákvarða hver skynsamlegur hagnaður skuli vera, s.s. meðalarðsemi eigin fjár, arðsemi fjármagns sem notað er, arðsemi eigna eða arðsemi af sölu.
- 22) Þegar aðildarríkið ákvarðar hvað telst sanngjarn hagnaður, ætti það að geta innleitt hvataviðmiðanir, einkum varðandi gæði veittrar þjónustu og aukinnar framleiðsluhagkvæmni. Aukin hagkvæmni skal ekki draga úr gæðum þjónustunnar sem veitt er. Aðildarríki ættu t.d. að geta skilgreint markmið framleiðsluhagkvæmni í umboðinu þar sem bótahlutfallið er háð því að hve miklu leyti markmiðunum hefur verið náð. Í umboðinu getur

verið kveðið á um að lækka skuli bætunar ef fyrirtækið uppfyllir ekki markmiðin með því að beita reikniaðferð sem tilgreind er í umboðinu og að hækka skuli bætunar fari fyrirtækið fram úr markmiðum sínum með því að beita reikniaðferð sem tilgreind er í umboðinu. Ávinningur í tengslum við aukna framleiðsluhagkvæmni skal vera þannig að hann heimili jafnvægi í skiptingu hagnaðar milli fyrirtækisins og aðildarríkisins og/eða notendanna.

23) Ákvæði 93. gr. sáttmálans teljast vera sérlög (lex specialis) að því er varðar 2. mgr. 106. gr. sáttmálans. Þar er kveðið á um reglur sem gilda um bætur fyrir opinbera þjónustu í landflutningum. Ákvæði 93. gr. hafa verið túlkuð með reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1370/2007 frá 23. október 2007 um almenna farþegaflutninga á járnbrautum og á vegum og um niðurfellingu á reglugerðum ráðsins (EBE) nr. 1191/69 og (EBE) nr. 1107/70 ⁽⁵⁾ sem mælir fyrir um reglurnar sem gilda um skyldur um opinbera þjónustu í farþegaflutningum. Beiting hennar á farþegaflutningum á skipgengum vatnaleiðum er undir aðildarríkjunum komið. Í reglugerð (EB) nr. 1370/2007 eru allar bætur á sviði landflutninga sem uppfylla skilyrði þeirrar reglugerðar frá tilkynningaskyldunni undanskildar, í samræmi við 3. mgr. 108. gr. Í samræmi við dóminn í Altmárk-málinu er ekki unnt að lýsa því yfir að bætur á sviði landflutninga, sem fara ekki að ákvæðum 93. gr. sáttmálans, samrýmist ekki sáttmálanum á grundvelli 2. mgr. 106. gr. sáttmálans, eða á grundvelli einhvers annars ákvæðis í sáttmálanum. Af þessum sökum gildir þessi ákvörðun ekki um landflutninga.

24) Ólíkt landflutningum falla sjó- og loftflutningar undir 2. mgr. 106. gr. sáttmálans. Tilteknar reglur sem gilda um bætur fyrir opinbera þjónustu í loft- og sjóflutningum er að finna í reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 frá 24. september 2008 um sameiginlegar reglur um rekstur flugþjónustu í Bandalaginu ⁽⁶⁾ og í reglugerð ráðsins (EBE) nr. 3577/92 frá 7. desember 1992 um beitingu meginreglunnar um frjálsa þjónustustarfsemi í flutningum á sjó innan aðildarríkjanna (gestaflutningar á sjó) ⁽⁷⁾. Ólíkt reglugerð (EB) nr. 1370/2007 vísa þessar reglugerðir þó ekki í það hvort hugsanlegir þættir ríkisaðstoðar séu samrýmanlegir né veita þær undanþágu frá tilkynningaskyldunni samkvæmt 3. mgr. 108. gr. sáttmálans. Þessi ákvörðun ætti því að gilda um bætur fyrir opinbera þjónustu í loft- og sjóflutningum, að því tilskyldu að slíkar bætur, auk þess að uppfylla skilyrðin sem eru sett fram í þessari ákvörðun, samræmist einnig reglum um sérsvið sem eru í reglugerðum (EB) nr. 1008/2008 og nr. 3577/92 þar sem við á.

25) Í sérstökum tilvikum bóta fyrir opinbera þjónustu vegna tenginga í lofti eða á sjó við eyjar og vegna flugvalla og hafna sem fela í sér þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, eins og um getur í 2. mgr. 106. gr. sáttmálans, er það viðeigandi að kveða á um viðmiðunarmörk sem byggjast á meðalfjölda farþega á ári þar sem það gefur réttari mynd af efnahagslegum veruleika þessarar starfsemi og eðli þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu.

26) Undanþága frá kröfunni um fyrirframtilkynningu að því er varðar tiltekna þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu útilokar ekki að aðildarríkin geti tilkynnt um sérstakt aðstoðarverkefni. Komi til slíkrar tilkynningar eða ef framkvæmdastjórnin metur, eftir að hafa fengið kvörtun eða að eigin frumkvæði, samrýmanleika sérstakra aðstoðarráðstafana mun framkvæmdastjórnin meta hvort skilyrði þessarar ákvörðunar séu uppfyllt. Sé það ekki tilfellið, verða ráðstafanirnar metnar í samræmi við meginreglur orðsendingar framkvæmdastjórnarinnar um rammaákvæði um ríkisaðstoð í formi bóta fyrir opinbera þjónustu.

27) Þessi ákvörðun skal gilda með fyrirvara um ákvæði tilskipunar framkvæmdastjórnarinnar 2006/111/EB frá 16. nóvember 2006 um gagnsæi fjármálatengsla milli aðildarríkjanna og opinberra fyrirtækja, svo og gagnsæi í fjármálum tiltekinna fyrirtækja ⁽⁸⁾.

28) Þessi ákvörðun skal gilda með fyrirvara um ákvæði Sambandsins á sviði samkeppnismála, einkum ákvæði 101. og 102. gr. sáttmálans.

29) Þessi tilskipun skal gilda með fyrirvara um ákvæði Sambandsins á sviði opinberra innkaupa.

30) Þessi ákvörðun gildir með fyrirvara um strangari ákvæði varðandi skyldur um opinbera þjónustu sem eru í löggjöf Sambandsins um einstakar atvinnugreinar.

31) Mæla skal fyrir um umbreytingarákvæði fyrir staka aðstoð sem var veitt áður en þessi ákvörðun tók gildi. Aðstoðarkerfi sem komið er til framkvæmda í samræmi við ákvörðun 2005/842/EB áður en þessi ákvörðun tók gildi skal áfram samrýmast innri markaðinum og undanþegið tilkynningarskyldunni í tvö ár til viðbótar. Aðstoð, sem kemur til framkvæmdar áður en þessi ákvörðun tekur gildi, sem var ekki veitt í samræmi við ákvörðun 2005/842/EB en uppfyllir skilyrðin sem mælt er fyrir um í þessari ákvörðun skal samrýmast innri markaðinum og vera undanþegin tilkynningaskyldunni.

⁽⁵⁾ Stjtið. ESB L 315, 3.12.2007, bls. 1.

⁽⁶⁾ Stjtið. ESB L 293, 31.10.2008, bls. 3.

⁽⁷⁾ Stjtið. EB L 364, 12.12.1992, bls. 7.

⁽⁸⁾ Stjtið. ESB L 318, 17.11.2006, bls. 17.

- 32) Framkvæmdastjórnin hyggst láta fara fram endurskoðun á þessari ákvörðun fimm árum eftir gildistöku hennar.

SAMÞYKKT ÁKVÖRÐUN ÞESSA:

1. gr.

Viðfangsefni

Í þessari ákvörðun eru sett fram skilyrði fyrir því hvenær ríkisaðstoð í formi bóta fyrir opinbera þjónustu til tiltekinnar fyrirtækja sem hefur verið falið að starfrækja þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu samrýmist innri markaðinum og hvenær hún sé undanþegin tilkynningaskyldunni sem mælt er fyrir um í 3. mgr. 108. gr. sáttmálans.

2. gr.

Gildissvið

1. Þessi ákvörðun gildir um ríkisaðstoð í formi bóta fyrir opinbera þjónustu til fyrirtækja sem falið er að starfrækja þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu eins og um getur í 2. mgr. 106. gr. sáttmálans, sem fellur undir einn eftirfarandi flokka:

- a) bætur sem fara ekki yfir 15 milljónir evra á ári fyrir veitingu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu á öðrum sviðum en flutningum og samgöngumannvirkjum.

Þegar bótafjárhæðin er breytileg á gildistíma umboðsins skal reikna árlegu fjárhæðina sem meðaltal árlegrar bótafjárhæðar sem vænst er að innt verði af hendi á gildistíma umboðsins,

- b) bætur fyrir þjónustu í almannabágu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu sem spítalar, sem útvega læknishjálp, þ.m.t. neyðarþjónustu ef við á, veita; rekstur stoðstarfsemi sem tengist aðalstarfseminni beint, einkum á sviði rannsókna, kemur hins vegar ekki í veg fyrir beitingu þessarar málsgreinar,

- c) bætur fyrir veitingu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu sem uppfyllir félagslegar þarfir að því er varðar heilbrigði, langtímaummönnun, dagvistun barna, aðgengi að enduraðlögun að vinnumarkaðnum, félagsbústöðum og umönnun og félagslegri aðlögun viðkvæmra hópa,

- d) bætur fyrir að veita þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu að því er varðar tengingar í lofti eða á sjó við eyjar þar sem meðal fjöldi farþega á ári, næstu tvö fjárhagsár á undan því þegar þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu var úthlutað, er ekki meiri en 300 000 farþegar,

- e) Bætur fyrir að veita opinbera þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu að því er varðar flugvelli og

hafnir þar sem meðal fjöldi farþega á ári, næstu tvö fjárhagsár á undan því þegar þjónustan sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu var úthlutað, er ekki meiri en 200 000 farþegar þegar um flugvelli er að ræða og 300 000 farþega þegar um hafnir er að ræða.

2. Þessi ákvörðun gildir einungis þegar tímabilið, þar sem fyrirtækinu er falið að starfrækja þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, er ekki lengra en 10 ár. Þegar umboðstímabilið er lengra en 10 ár gildir þessi ákvörðun aðeins að því marki að þjónustuveitandinn sé krafinn um umtalsverða fjárfestingu sem þarf að afskrifa yfir lengra tímabil í samræmi við góðar reikningsskilavenjur.

3. Ef skilyrði um beitingu þessarar ákvörðunar eru ekki lengur uppfyllt á gildistíma umboðsins skal tilkynna aðstoðina í samræmi við 3. mgr. 108. gr. sáttmálans.

4. Á sviði loft- og sjóflutninga gildir þessi ákvörðun aðeins um ríkisaðstoð í formi bóta fyrir opinbera þjónustu til fyrirtækja sem falið er að starfrækja þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu eins og um getur í 2. mgr. 106. gr. sáttmálans, og samrýmist reglugerð (EB) nr. 1008/2008 og, eftir því sem við á, reglugerð (EBE) nr. 3577/92, þar sem við á.

5. Þessi ákvörðun gildir ekki um ríkisaðstoð í formi bóta fyrir opinbera þjónustu til fyrirtækja á sviði landflutninga.

3. gr.

Samhæfi og undanþága frá tilkynningaskyldu

Ríkisaðstoð í formi bóta fyrir opinbera þjónustu sem uppfyllir skilyrðin sem mælt er fyrir um í þessari ákvörðun skal samrýmast innri markaðinum og skal hún vera undanþegin skuldbindingunni um fyrirframtilkynningar sem kveðið er á um í 3. mgr. 108. gr. sáttmálans að því tilskildu að hún samræmist skilyrðum sáttmálans eða löggjöf Sambandsins um einstakar atvinnugreinar.

4. gr.

Umboð

Fela skal viðkomandi fyrirtæki að starfrækja þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu með einu eða fleiri skjölum sem hvert aðildarríki getur ákveðið með hvaða formi sem er. Þetta skjal eða þessi skjöl skulu einkum innihalda:

- a) inntak og lengd skyldnanna um opinbera þjónustu,

- b) viðkomandi fyrirtæki og, þar sem við á, yfirráðasvæði,

- c) eðli sérstaks réttar eða einkaréttar sem fyrirtækinu hefur verið úthlutað af yfirvaldinu sem veitir aðstoð,
- d) lýsingu á fyrirkomulagi bótanna og færðbreytunum til að reikna út, hafa eftirlit með og endurskoða bæturnar,
- e) fyrirkomulag til að komast hjá og til að innheimta allar ofgreiddar bætur, og
- f) vísun í þessa ákvörðun.

5. gr.

Bætur

1. Fjárhæð bótanna skal ekki vera hærrí en nauðsynlegt er til að standa straum af hreinum kostnaði sem stofnað er til við að rækja skyldur um opinbera þjónustu, þ.m.t. sanngjarnan hagnað.

2. Hreinan kostnað má reikna sem mismuninn á kostnaði eins og skilgreint er í 3. mgr. og tekjum eins og skilgreint er í 4. mgr. Að öðrum kosti má reikna hann sem mismuninn milli hreins kostnaðar fyrirtækisins sem er starfrækt með skyldunni um opinbera þjónustu og hreins kostnaðar eða hagnaðar sama fyrirtækis sem er starfrækt án skyldunnar um opinbera þjónustu.

3. Kostnaðurinn sem taka ber tillit til skal ná til alls kostnaðar sem stofnað er til við starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu. Hann skal reiknaður út á grundvelli almennt viðurkenndra kostnaðarbókhaldsreglna sem hér segir:

- a) ef starfsemi viðkomandi fyrirtækis einskorðast við þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu má taka tillit til alls kostnaðar þess,
- b) ef fyrirtækið stundar einnig aðra starfsemi en þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu skal aðeins taka tillit til þess kostnaðar sem tengist þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu,
- c) kostnaðurinn sem er úthlutað til þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu getur tekið til alls beins kostnaðar sem stofnað er til vegna starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu og viðeigandi framlags til kostnaðar sem er sameiginlegur þjónustunni sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu og annarri starfsemi,

d) taka má tillit til kostnaðarins sem tengist fjárfestingum, einkum varðandi grunnvirki, þegar það er nauðsynlegt vegna starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu.

4. Tekjurnar sem taka ber tillit til verða að minnsta kosti að ná til allra tekna af þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, án tillits til þess hvort tekjurnar séu flokkaðar sem ríkisaðstoð í skilningi 107. gr. sáttmálans. Ef viðkomandi fyrirtæki hefur sérstakan rétt eða einkarétt sem tengist annarri þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu og hagnaðurinn af rekstrinum er meiri en sanngjarn má teljast eða ef það nýtur annars ávinnings af hálfu ríkisins skal fyrirtækið taka hann með í tekjum sínum, óháð því hvernig hann er flokkaður í sambandi við 107. gr. sáttmálans. Viðkomandi aðildarríki getur ákveðið að hagnaðurinn, sem aflað er með annarri starfsemi en þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, eigi að renna í heild eða að hluta til fjármögnunar á þjónustunni sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu.

5. Að því er varðar þessa ákvörðun þýðir „sanngjarn hagnaður“ arðsemi eigin fjár sem væri krafist af dæmigerðu fyrirtæki, að teknu tilliti til þess hvort það veiti þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu allan gildistíma umboðsins eða ekki, með tilliti til áhættu. „Arðsemi eigin fjár“: innri ávöxtun sem fyrirtækið fær af fjárfestingu sinni á gildistíma umboðstímabilsins. Áhættan ræðst af viðkomandi geira, tegund þjónustu og eiginleika bótanna.

6. Þegar aðildarríkið ákvarðar hvað telst vera sanngjarn hagnaður getur það innleitt hvataviðmiðanir, einkum um gæði veittrar þjónustu og aukinnar framleiðsluhagkvæmni. Aukin hagkvæmni ætti ekki að draga úr gæðum þjónustunnar sem veitt er. Ávinningur í tengslum við aukna framleiðsluhagkvæmni skal vera þannig að hann heimili jafnvægi í skiptingu hagnaðar milli fyrirtækisins og aðildarríkisins og/eða notendanna.

7. Að því er varðar þessa ákvörðun skal arðsemi eigin fjár, sem fer ekki yfir viðeigandi vaxtaskipti ásamt 100 grunnpunktum, ávallt teljast sanngjörn. Viðkomandi vaxtaskipti skulu vera vaxtaskipti gjalddaga og gjaldmiðils sem samræmist lengd og gjaldmiðli umboðsins. Þar sem veiting þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu er ekki bundin við verulega viðskiptaáhættu eða samningsáhættu, einkum þegar hreinn kostnaður sem stofnað er til vegna þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu er bættur að fullu eftir á, má sanngjarni hagnaðurinn ekki fara yfir viðkomandi vaxtaskipti ásamt 100 grunnpunktum.

8. Ef það þykir ekki rétt, vegna sérstakra aðstæðna, að nota arðsemi eigin fjár er aðildarríkjunum heimilt að reiða sig á annað hagnaðarstig en arðsemi eigin fjár til að ákvarða hver sanngjarni hagnaðurinn skuli vera, t.d. meðalarðsemi fjár, arðsemi fjármagns, arðsemi eigna eða arðsemi af sölu. „Arðurinn“: tekjur fyrir vexti og skatta á því ári. Meðalhagnaður er reiknaður með því að nota afvöxtunarpáttinn á gildistíma samningsins eins og tilgreint er í orðsendingu framkvæmdastjórnarinnar um aðferðina við að ákveða viðmiðunarvexti og afvöxtunarstuðla ⁽⁹⁾. Sama hvaða vísending verður fyrir valinu skulu aðildarríkin, sé þess óskað, vera fær um að veita framkvæmdastjórninni sönnunargögn um að hagnaðurinn fari ekki yfir þá fjárhæð sem krafist væri af dæmigerðu fyrirtæki, að teknu tilliti til þess hvort það veiti þjónustuna, t.d. með því að leggja fram tilvísun í áunninn arð á samningum sem er úthlutað samkvæmt samkeppnisskilyrðum.

9. Ef fyrirtæki annast starfsemi sem tekur bæði til þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu og annarrar starfsemi skal innra bókhald sýna aðgreindan kostnað og tekjur sem tengjast þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu og annarri þjónustu, svo og færíbreyturnar fyrir skiptingu kostnaðar og tekna. Kostnaðurinn sem tengist annarri starfsemi en þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu skal ná til alls beins kostnaðar, viðeigandi framlags til fasts sameiginlegs kostnaðar og fullnægjandi ávöxtunar eigin fjár. Ekki skal veita neinar bætur vegna þessa kostnaðar.

10. Aðildarríkin skulu gera kröfu um að viðkomandi fyrirtæki endurgreiði allar ofgreiddar bætur.

6. gr.

Eftirlit með ofgreiddum bótum

1. Aðildarríkin skulu sjá til þess að bætur sem veittar eru fyrir starfrækslu þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu uppfylli skilyrðin sem kveðið er á um í þessari ákvörðun og einkum að fyrirtækið fái ekki bætur umfram þá fjárhæð sem er ákvörðuð í samræmi við 5. gr. Þau skulu leggja fram sönnunargögn að beiðni framkvæmdastjórnarinnar. Þau skulu gera reglubundnar athuganir eða sjá til þess að slíkar athuganir séu gerðar a.m.k. þriðja hvert ár á gildistíma umboðsins og í lok þess tímabils.

2. Ef fyrirtæki hefur fengið bætur umfram þá fjárhæð sem ákvörðuð er í samræmi við 5. gr. skulu aðildarríkin gera kröfu um að viðkomandi fyrirtæki endurgreiði allar ofgreiddar bætur. Færíbreyturnar skal uppfæra fyrir útreikning bótanna í framtíðinni. Ef fjárhæð ofgreiddra bóta er ekki meiri en 10%

af fjárhæð árlegra meðalbóta má flytja slíkar ofgreiddar bætur til næsta tímabils og draga þær frá bótafjárhæðinni sem er til greiðslu á því tímabili.

7. gr.

Gagnsæi

Þegar fyrirtæki, sem einnig er með aðra starfsemi en þjónustu sem hefur almenna, efnahagslega þýðingu, er veittar bætur sem fara yfir 15 milljónir evra skal hlutaðeigandi aðildarríki birta eftirfarandi upplýsingar á Netinu eða með öðrum viðeigandi hætti:

- umboðið eða samantekt sem inniheldur þættina sem um getur í 4. gr.,
- bótafjárhæðirnar sem fyrirtækinu eru veittar árlega.

8. gr.

Tiltækar upplýsingar

Aðildarríkin skulu gera allar upplýsingar, sem nauðsynlegar eru til að ákvarða hvort úthlutaðar bætur samrýmist þessari ákvörðun, aðgengilegar á gildistíma umboðsins og í a.m.k. 10 ár frá lokum þess tímabils.

Aðildarríkin skulu afhenda framkvæmdastjórninni, samkvæmt skriflegri beiðni hennar, allar upplýsingar sem hún telur nauðsynlegar til að ákvarða hvort gildandi bótaráðstafanir samrýmist þessari ákvörðun.

9. gr.

Skýrslur

Hvert aðildarríki skal leggja fram skýrslu fyrir framkvæmdastjórnina um framkvæmd þessarar ákvörðunar á tveggja ára fresti. Skýrslurnar skulu gefa nákvæmt yfirlit um beitingu þessarar ákvörðunar fyrir mismunandi tegund þjónustu eins og um getur í 1. mgr. 2. gr., þ.m.t.:

- lýsingu á því hvernig þessari ákvörðun er beitt á þjónustu sem fellur undir gildissvið hennar, þ.m.t. innri starfsemi,
- heildarfjárhæð veittrar aðstoðar í samræmi við þessa ákvörðun ásamt sundurliðun á atvinnugreinum styrkþeganna,

⁽⁹⁾ Stjtið. ESB C 14, 19.1.2008, bls. 6.

c) vísbendingu um hvort beiting þessarar ákvörðunar hafi leitt til erfiðleika eða kvartana frá þriðju aðilum í tengslum við tiltekna þjónustu

og

d) allar aðrar upplýsingar varðandi beitingu þessarar ákvörðunar sem framkvæmdastjórnin óskar eftir og sem tilgreina skal innan hæfilegs tíma áður en skýrslan er lögð fram.

Fyrstu skýrslunni skal skilað eigi síðar en 30. júní 2014.

10. gr.

Umbreytingarákvæði

Þessi ákvörðun skal gilda um staka aðstoð og aðstoðarkerfi sem hér segir:

a) sérhvert aðstoðarkerfi, sem komið er til framkvæmda áður en þessi ákvörðun tók gildi, sem samrýmdist innri markaðinum og er undanþegið tilkynningaskyldunni, í samræmi við ákvörðun 2005/842/EB, skal áfram samrýmast innri markaðinum og undanþegið tilkynningaskyldunni um tvö ár til viðbótar,

b) sérhver aðstoð, sem komið er til framkvæmda áður en þessi ákvörðun tekur gildi, sem samrýmdist ekki innri

markaðinum og er ekki undanþegin tilkynningaskyldunni, í samræmi við ákvörðun 2005/842/EB, en uppfyllir skilyrðin sem mælt er fyrir um í þessari ákvörðun, skal samrýmast innri markaðinum og undanþegin kröfunni um fyrirframtilkynningu.

11. gr.

Niðurfelling

Ákvörðun 2005/842/EB er hér með felld úr gildi.

12. gr.

Gildistaka

Ákvörðun þessi öðlast gildi 31. janúar 2012.

13. gr.

Viðtakendur

Ákvörðun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Brussel 20. desember 2011.

Fyrir hönd framkvæmdastjórnarinnar,

Joaquín Almunia

varaforseti.